

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ САМООСВІТИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано висвітлення питань самоосвіти державних службовців у нормативно-правових актах. Розглянуто законодавче тлумачення самоосвіти, регулювання та прогалини щодо здійснення самоосвіти службовцями. Запропоновано шляхи вирішення наявних суперечностей.

Ключові слова: державні службовці, самоосвіта, правове регулювання, управління.

I. Вступ

Питання реформування загальнонаціональної системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації державних службовців та осіб місцевого самоврядування з розвитком адміністративної реформи в Україні набула нового забарвлення й особливого значення. Підготовка висококваліфікованих фахівців та підтримання їх високої професійної компетентності потребує пошуку нових нестандартних підходів до професійного навчання державних службовців. Шляхом вирішення наявних проблем могла б стати самоосвіта державних службовців. Зараз це явище набуває нового осмислення та законодавчого закріплення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що науковці розглядали питання самоосвіти державних службовців з різних точок зору: формування та підтримання професіоналізму державних службовців (Т. Кошова, І. Нинюк, А. Рачинський, Т. Савченко, О. Турчинов, Т. Філіпова та ін.), проблем управлінської діяльності, її структури та реалізації, керівництва (Д. Дзвінчук, Н. Ливицька, Н. Поліщук, А. Сіницька, М. Синявіна, О. Стасюк та ін.), управління освітою (С. Андрейчук, Л. Лисенко, В. Луговий, С. Майборода та ін.), підвищення кваліфікації працівників органів державної влади (Т. Гаман, Е. Молдован, Н. Протасова, Л. Прудіус, О. Хорошенко, В. Яцюк) та інших. Але питання самоосвіти державних службовців, їх правового регулювання ще не досліджено в науці державного управління.

II. Постановка завдання

Мета статті – розглянути законодавче тлумачення поняття самоосвіта та викласти правове підґрунтя регулювання самоосвіти державних службовців. З огляду на поставлену мету в статті вирішуватимуться такі завдання: розкрити тлумачення в нормативно-правових актах поняття “самоосвіта” та “самоосвіта державних службовців”, зокрема окреслити наявні проблеми й прогалини щодо регулювання самоосвіти посадовців у вітчизняному законодавстві, визначити напрями розвитку законодавст-

ва України щодо питань самоосвіти державних службовців.

III. Результати

Закріплення самоосвіти державних службовців у вітчизняному законодавстві має три напрями. Перший – закріплення самоосвіти як феномену освіти; другий – розкриття самоосвіти в нормативно-правових актах, які регулюють професійний розвиток працюючих в Україні; третій – визначення місця самоосвіти в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації, а також діяльності державних службовців.

Розглянемо закріплення самоосвіти як феномену освіти та невід’ємної складової системи освіти в Україні. На жаль, у базових нормативних актах про освіту український законодавець не дає визначення поняття “самоосвіта”. З іншого боку, у багатьох нормативно-правових актах самоосвіта вказана як невід’ємна складової освіти та підкреслено її значення. Так, у ст. 29 у Законі України “Про освіту” серед елементів структури освіти вказано й самоосвіту. Самоосвіта визначена в Законі не в складі однієї з інших складових, а як самостійний структурний елемент. Отже, на законодавчому рівні визнано, що самоосвіта є освітнім елементом поза системою формальної (інституалізованої) освіти, тому обмежувати її в структурі тільки вищої, післядипломної освіти чи системи підвищення кваліфікації було б хибним. У тому самому законі регламентовано, що для самоосвіти громадян державні органи, підприємства, установи, організації, об’єднання громадян, громадяни створюють відкриті та народні університети, лекторії, бібліотеки, центри, клуби, теле-, радіонавчальні програми тощо (ст. 49) [14]. Ця норма є важливою для нашого дослідження з двох точок зору.

По-перше, вона передбачає наявність певної системи для створення умов розвитку людини засобами самоосвіти. Ця система повинна функціонувати в державі, а отже, вона потребує державного управління. Створення умов для самоосвіти людей покладається, зокрема, і на державні органи. Тобто це стає однією з функцій держави, а державні службовці потрапляють у подвійне становище – як впро-

вадники функцій держави, вони в межах своєї компетенції повинні створювати умови для самоосвіти населення (на простішому рівні – шляхом роз'яснень суті та порядку надання адміністративних послуг під час прийому громадян тощо), з іншого – як частина населення України, вони підпадають під сферу діяльності системи, яка створює умови для розвитку людини засобами самоосвіти. По-друге, у законі регламентовано функцію підприємств, установ та організацій створювати умови для самоосвіти. Це формує підґрунтя для професійного розвитку працівників. Також ця функція може бути покладена й на громадські організації та самих громадян.

Зазначимо, що Закон “Про освіту” був прийнятий у 1991 р. Після цього до нього вносили певні зміни, але він потребує перегляду згідно із сучасними освітніми світовими тенденціями. На наш погляд, доцільно було б дати в Законі визначення самоосвіти, а також оновити перелічені в документі види та форми самоосвіти з урахуванням розвитку інформаційних технологій, який відбувся за останні двадцять років. Також потребують висвітлення в Законі поняття неформальної та неофіційної освіти, оскільки її розвиток визнається міжнародною спільнотою пріоритетним у розвитку людського ресурсу.

Іншим нормативно-правовим актом, який відіграє важливу роль у правовій регламентації самоосвіти, є Закон України “Про вищу освіту”. Значення цього документа в контексті нашого дослідження є особливим, оскільки державні службовці приходять на службу в дорослому віці та за наявності вищої освіти. Отже, у системі формальної (інституалізованої) освіти вища освіта є тією самою формувальною структурою, де відбувається базова підготовка майбутнього службовця. Усі попередні рівні освіти фахівець уже пройшов. Закон України “Про вищу освіту” спрямований на врегулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної підготовки громадян України та встановлює правові, організаційні, фінансові й інші засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства та держави у кваліфікованих фахівцях. Цей нормативно-правовий акт не дає визначення самоосвіти як такої. У ньому навіть немає окремої статті, присвяченої самоосвіті. З іншого боку, це зрозуміло. Як ми наголошували вище, самоосвіта – не частина вищої освіти, а окремих елемент системи освіти в цілому.

Одним із завдань вищої освіти є професійна підготовка громадян, яка була б неповноцінною без розвитку навичок самостійної діяльності. Законодавець усвідомлює це, саме тому в Законі закріплено обов'язок педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників системи вищої освіти розвивати в осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостій-

ність, ініціативу, творчі здібності (ст. 53) [9]. Отже, самостійність, у тому числі в оволодінні новими знаннями, розглядається як одна з найважливіших якостей, які знадобляться в майбутньому людині для успішного життя та професійної діяльності. Хоча самоосвіта й не визначається як така в Законі, законодавець не оминув увагою її важливу складову – самостійну роботу як форму навчального процесу у вищих навчальних закладах (ст.43) [9].

Зараз в Україні триває обговорення проекту нового Закону “Про вищу освіту”. Проаналізувавши проект [10], можна сказати, що в питаннях самоосвіти документ дублює чинний Закон. З одного боку, це має логіку, оскільки самоосвіта є поняттям, що виходить за рамки вищої освіти. Але, на наш погляд, питання підготовки фахівця до самоосвітньої діяльності, забезпечення наступності при переході від вищої освіти до самоосвіти, врегулювання механізмів надання консультаційних послуг фахівцями певних галузей громадянам та організаціям у межах самоосвітніх процесів у суспільстві, активне застосування самоосвіти при підготовці магістрів тощо мають бути врегульовані в Законі України “Про вищу освіту”.

Перший напрям закріплення самоосвіти державних службовців у вітчизняному законодавстві, який ми тільки що розглянули, є актуальним і для державних службовців. У Положенні про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування зазначено, що мета, зміст, строки, форми й методи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування визначаються у відповідних освітньо-професійних та професійних програмах, що розробляються навчальними закладами згідно з вимогами цього Положення і нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки (нині – Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України) [7]. Отже, норми законодавства про освіту є актуальними й у всіх видах професійного навчання державних службовців.

Другий напрям регулювання самоосвіти у вітчизняному законодавстві – розкриття самоосвіти в нормативно-правових актах, які регулюють професійний розвиток працюючих в Україні – є, на жаль, нечисленним. Законодавець визнає, що самоосвіта є частиною не тільки системи освіти, а й професійного життя людини. Так, Положення про професійне навчання кадрів на виробництві передбачає, що професійна підготовка робітників на виробництві здійснюється шляхом курсового чи індивідуального навчання. У свою чергу, при індивідуальному навчанні робітник вивчає теоретичний курс самостійно [5]. Отже, згідно із цим документом, самоосвіта віддається на розсуд власне працівника. Цікавим з погляду підготовки управлінців є те, що в Положенні передба-

чені як різні форми професійного навчання на виробництві підвищення кваліфікації робітників і підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців (ст. 3). Тобто закріплено необхідність надання керівним кадрам особливих додаткових знань порівняно з іншими працюючими. Незважаючи на те, що в Законі України “Про освіту”, передбачено, що підприємства, установи, організації створюють для самоосвіти громадян різні інституції, жодного обов’язку або механізму розвитку самоосвіти працівників у Положенні не подано.

Важливою віхою в регулюванні питань самоосвіти є Закон України “Про професійний розвиток працівників”, прийнятий у 2012 р. Він закріплює світові тенденції щодо професійного розвитку людських ресурсів. Уперше в нормативно-правових актах поряд з формальним навчанням (таким, що здобувається в інституалізованих навчальних закладах і підтверджується отриманням документа відповідного зразка) закріплюється й неформальне професійне навчання (п. 5 ст. 6). Останнє, згідно із цим Законом, визначається як набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок, не регламентоване місцем набуття, строком та формою навчання (ст. 1). Також у цьому Законі закріплено необхідність забезпечувати безперервність професійного розвитку працівників. Державна політика у сфері професійного розвитку працівників, згідно зі ст. 2 цього документа, формується за принципами безперервності процесу професійного розвитку працівників. Як ми пам’ятаємо, безперервна освіта неможлива без самоосвіти. У документі встановлено форми, у яких здійснюється професійне навчання працівників, у тому числі за індивідуальними навчальними планами [15]. Крім того, що всі форми навчання передбачають самоосвіту як складову навчального процесу, професійне навчання без відриву від виробництва як базовий елемент діяльності передбачає самоосвіту, так само і навчання за індивідуальними планами передбачає засвоєння знань самостійно.

Важливим та новим є врегулювання цим Законом механізму підтвердження результатів неформального професійного навчання працівників (ст. 14). Отже, працівники, які займаються самоосвітою, роблять це не тільки для себе, вони отримали правове підґрунтя для визнання результатів власної самоосвітньої діяльності. Завершуючи аналіз Закону України “Про професійний розвиток працівників”, значимо, що хоча він безпосередньо й не регламентує питань самоосвіти, але створює правове підґрунтя для активного її розвитку як з боку працедавців, так і працівників.

Законодавче визначення місця самоосвіти в діяльності та підготовці державних службовців не є новаторством у правовому полі України. Уперше в документах, що регламентують діяльність державної служби, самоосвіта була закріплена ще в 1995 р. в Указі Президента

України “Про затвердження Програми кадрового забезпечення державної служби та Програми роботи з керівниками державних підприємств, установ і організацій” від 10 листопада 1995 р. № 1035/95. У розділі, що регламентує формування кадрового резерву державної служби, зазначено, що ефективними заходами роботи з резервом є комплектування та організація його навчання та створення умов для самоосвіти і стажування (ст. 6). Також у розділі, де розглядаються питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, вказано, що для якісного формування складу державних службовців центральних і місцевих органів виконавчої влади їх керівникам необхідно постійно вдосконалювати організацію роботи в апараті органів виконавчої влади, прогнозувати розвиток їх структур, удосконалювати атестацію державних службовців, здійснювати контроль за підвищенням їх кваліфікації та створювати належні умови для праці та самоосвіти (ст. 3) [13].

Самоосвіта як шлях підвищення кваліфікації державних службовців закріплена в Законі України “Про державну службу”, редакції 1993 р. У ст. 29 Закону “Навчання і підвищення кваліфікації державних службовців” вказано, що державним службовцям створюються умови для навчання і підвищення кваліфікації у відповідних навчальних закладах (на факультетах) та шляхом самоосвіти [11]. У новій редакції Закону України “Про державну службу”, який набуває чинності з 01 січня 2013 р., на жаль, ця норма виключена, але в ст. 30 зазначено, що підвищення рівня професійної компетентності державного службовця проводиться за кошти державного бюджету та інших джерел, не заборонених законом, у формі професійних програм, спеціальних курсів, тематичних семінарів, тренінгів, стажування, в інших формах у порядку, визначеному спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань державної служби, та шляхом навчання, у тому числі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації у відповідних вищих навчальних закладах згідно із законодавством [12]. Отже, все вищевикладене нами щодо регулювання самоосвіти загальноосвітнянськими нормативно-правовими актами є актуальним і для державної служби в контексті формальної (інституалізованої) освіти. З іншого боку, нова редакція Закону містить відсилочну норму до галузевого законодавства щодо питань здійснення самоосвіти державними службовцями та прямо вказує, що наведений перелік шляхів підвищення професійної компетентності державних службовців не є вичерпним.

На сьогодні провідним документом, який регламентує процес професійної підготовки державних службовців, є Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Самоосвіта в

цьому документі розглядається в контексті підвищення кваліфікації службовців. Згідно із Положенням, підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування є безперервним процесом і здійснюється за певними видами, серед яких і самостійне навчання (самоосвіта) [7].

Порівнюючи нормативно-правові акти з 1997 р., зазначимо, що в питаннях самоосвіти чинні правові акти не розвивають, а лише дублюють попередні документи, такі як Указ Президента України "Про Комплексну програму підготовки державних службовців" від 9 листопада 2000 р. № 1212/2000, Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і Положення про єдиний порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівників державних підприємств, установ і організацій, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1997 р. № 167 [1; 8].

Цікавим є те, що в Положенні про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1997 р. № 167 [8], нині вже не чинному, серед основних видів підвищення кваліфікації державних службовців, що забезпечують його безперервність, не просто зазначена самоосвіта, а викладена в такому формулюванні: систематичне самостійне навчання (самоосвіта). Законодавець тим самим підкреслював необхідність здійснення самоосвіти державними службовцями постійно. На жаль, у чинному документі ця тенденція не збереглася.

З 2011 р. у зв'язку з реалізацією Національного плану дій щодо виконання Програми економічних реформ на 2010–2014 "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" [4], змінився вектор реформування державної служби, у тому числі за напрямом підготовки фахівців. Була прийнята Концепція реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад [3]. У цьому документі самоосвіта державних службовців розглядається як вид підвищення кваліфікації, що було і в попередніх нормативно-правових актах. Новим є те, що самоосвіта державних службовців безпосередньо пов'язується із самостійним навчанням. Також у правовій міститься норма, згідно з якою для кожного виду підвищення кваліфікації, серед яких і самоосвіта, Національна академія державного управління при Президенті України розробляє і впроваджує нові форми та методи навчання, узгоджені з освітньо-професійними і професійними програмами та нормативно-правовими актами МОНмолодьспорту. Тобто закріплений обов'язок структурних одиниць інституційної освіти працювати в напрямі створення методичного підґрунтя для самоосвіти, а також наголошено на зв'язку га-

лузевих інституцій і системи загальної освіти в підвищенні кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Концепція, яка нами розглядається, спрямована на розвиток інформаційного суспільства в Україні, а саме: серед очікуваних результатів зазначено, що реалізація Концепції сприятиме проведенню єдиної державної політики у сфері підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад і дасть змогу, зокрема, впровадити інноваційні форми та види підвищення кваліфікації для державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування й депутатів місцевих рад, що сприятиме кваліфікованому здійсненню ними своїх повноважень та виконанню покладених на них обов'язків [3]. У цій нормі закріплено декілька важливих тенденцій. По-перше, розвиток інноваційних форм та видів підвищення кваліфікації. Причому більшість інноваційних технологій спрямовані саме на самоосвіту, і ця тенденція тільки поглиблюється. По-друге, орієнтир на підвищення кваліфікації, на результат у професійній діяльності. Це впровадження діяльнісного та практичного підходу до освіти. Зміна вектора з традиційного для системи загальної освіти, у тому числі післядипломної, орієнтуватися на розвиток особистості як самоціль, на компетентнісний підхід.

У згаданій Концепції передбачено, що її реалізація сприятиме створенню умов для правового, економічного та організаційного забезпечення розвитку системи підвищення кваліфікації, визначенню шляхів створення безперервної ефективної системи підвищення кваліфікації, що забезпечить розвиток професійної компетентності державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад [3]. Важливим для нас є те, що Концепція орієнтована на безперервність підвищення кваліфікації, що неможливо без самоосвіти. Разом з тим питання наступності, у тому числі в самоосвіті, між системами підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців не врегульовані належним чином.

Підсумовуючи, можна сказати, що самоосвіта державних службовців представлена в чинних нормативно-правових документах в основному як шлях підвищення кваліфікації посадовців. Питання її місця в безперервній (протягом усього життя) професійній освіті, формальному та неформальному професійному навчанні державних службовців ще потребує свого врегулювання. З іншого боку, вже тривалий час ведеться дискусія стосовно необхідності прийняття окремого закону щодо професійного навчання державних службовців і його змісту. Певні кроки в цьому напрямі були зроблені на початку 2000-х рр. Нового осмислення набула ця дискусія останній рік у зв'язку з реалізацією

вже згаданої Програми економічних реформ на 2010–2014 рр. “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”.

Так, у Концепції проекту Закону України “Про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців” був закріплений обов’язок державних органів створювати для державних службовців умови для навчання й підвищення кваліфікації у відповідних формах, у тому числі шляхом самоосвіти. Цей документ регламентує й необхідність безперервності (постійності) підвищення кваліфікації державних службовців [2]. Іншим документом, який ще знаходиться на обговоренні і на який ми б хотіли звернути увагу, є Стратегія модернізації системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Вона була виставлена для громадського обговорення [16] і містить у собі новітні тенденції розвитку особистості. Так, вказаний проект Стратегії наголошує, що одним із завдань цілісної системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування є фундаменталізація підготовки службовців, яка спрямовуватиметься на формування наукового мислення, внутрішньої особистої потреби в постійному саморозвитку, самоосвіти протягом усього життя [16, с. 16].

Окрім загальної мети, проект Стратегії містить врегулювання застосування самоосвіти під час підготовки магістрів з державного управління. Зазначено, що в процесі викладання для вироблення практичних навичок соціальної взаємодії та вміння аналізувати життєві ситуації, самостійно приймати рішення й діяти в межах правового поля доцільно застосовувати різноманітні методи та форми, що відповідають принципам та особливостям цих дисциплін. Ураховуючи, що однією з таких особливостей є засвоєння навчального матеріалу шляхом практичної діяльності, необхідне поєднання індивідуальних, групових і фронтальних форм роботи, самоосвіти, застосування як ефективних традиційних, так і інноваційних, зокрема інтерактивних, методів навчання [16, с. 19]. Як бачимо, це положення спрямовує підготовку магістрів на формування в них навичок самостійного мислення та самоосвіти, які знадобляться їм у подальшій практичній діяльності. Як і попередні документи, які ми цитували, проект Стратегії серед основних видів підвищення кваліфікації державних службовців, що забезпечують його безперервність, зазначає систематичне самостійне навчання на робочому місці та шляхом самоосвіти [16, с. 21]. Це визначення є більш коректним з погляду теорії освіти, ніж ті, які застосовувалися в документах раніше, та увібрало найважливіші тенденції, а саме: безперервність, систематичність, те, що самоосвіта не ототожнюється з навчанням на робочому місці.

У проекті Стратегії її автори, вперше серед нормативних спроб врегулювати самоосвіту державних та публічних посадовців, не просто закріплюють її, а намагаються розкрити процес організації її здійснення. Так, вказано, що систематичне самостійне навчання на робочому місці та шляхом самоосвіти здійснюється за індивідуальними планами. У документі також визначено особливу роль самоосвіти в підготовці вищих керівних кадрів. Характерними особливостями цієї підготовки має стати переважна частка самоосвіти й засвоєння практики професійної діяльності в секретаріатах Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органах виконавчої влади, обласних державних адміністраціях, структурах Європейського Союзу [16, с. 29]. Прийняття цієї Стратегії було б важливим кроком у ліквідації прогалів та регулюванні питань самоосвіти державних службовців.

IV. Висновки

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що врегулювання самоосвіти державних службовців у вітчизняному законодавстві розвивається дуже повільно. Упродовж 1995–2010 рр. певні формулювання переходили з одного документа в інший, не оновлюючись. Певні зрушення в модернізації законодавства та імплементації до нього сучасних світових тенденцій розвитку людських ресурсів відбулися за останні два роки. Разом з тим неврегульованими залишаються ще багато питань, на які ми вказували вище. Можна підсумувати, що самоосвіта розглядається в нормативно-правових актах, що регулюють питання освіти дорослих, як: елемент структури освіти; форма навчального процесу у вищих навчальних закладах; складова організації навчального процесу в системі вищої освіти; складова професійного розвитку протягом усього життя. Зазначимо, що таке висвітлення є вужчим, ніж у міжнародно-правових актах, але прийняття нових та оновлення вже чинних правових актів, наприклад Закону України “Про професійний розвиток працівників” свідчать про спрямування в реформуванні законодавства на світові та європейські норми, де самоосвіта висвітлена широко. До перспектив подальших розвідок у цьому науковому напрямі можна віднести: уточнення законодавчого тлумачення поняття “самоосвіта державних службовців”, розроблення шляхів регулювання самоосвіти службовців в контексті безперервного професійного навчання, особливо на робочому місці, та їх законодавче закріплення.

Список використаної літератури

1. Комплексна програма підготовки державних службовців: Затверджена Указом Президента України від 9 листопада 2000 р. № 1212/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Концепція проекту Закону України “Про систему підготовки, перепідготовки та підви-

- щення кваліфікації державних службовців” : затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 р. № 727-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
3. Концепція реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. № 1198-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 4. Національний план дій щодо виконання Програми економічних реформ на 2010–2014 “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” : затверджений Указом Президента України від 27 квітня 2011 р. № 504 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 5. Положення про професійне навчання працівників на виробництві : затверджене спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2001 р. №127/151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 6. Положення про роботу з кадрами в центральних і місцевих органах державної виконавчої влади : затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 20 вересня 1995 р. № 747 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
 7. Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування : затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 7 липня 2010 р. № 564 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
 8. Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і Положення про єдиний порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівників : затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1997 р. № 167 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
 9. Про вищу освіту : Закон України від 17 січня 2002 р. № 2984-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 10. Про вищу освіту : Проект Закону України, зареєстрований від 28 грудня 2011 р. № 9655 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 11. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 12. Про державну службу : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4050-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 13. Про затвердження Програми кадрового забезпечення державної служби та Програми роботи з керівниками державних підприємств, установ і організацій : Указ Президента України від 10 листопада 1995 р. № 1035/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 14. Про освіту : Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 15. Про професійний розвиток працівників : Закон України від 12 січня 2012 р. № 4312-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
 16. Стратегія модернізації системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Проект, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kreshatic.kiev.ua/ua/3675/doc/1192736818.html>.

Стаття надійшла до редакції 28.11.2012.

Калашник Н.С. Нормативно-правовое регулирование самообразования государственных служащих в законодательстве Украины

В статье анализируются освещение вопросов самообразования государственных служащих в нормативно-правовых актах. Раскрывается законодательное толкование самообразования, регулирование и пробелы относительно осуществления самообразования служащими. Предлагаются пути преодоления существующих противоречий.

Ключевые слова: государственные служащие, самообразование, правовое регулирование, управление.

Kalashnyk N. Legal regulation of state officials' self-education in the legislation of Ukraine

In the article there are analyses the issues of state officials' self-education in the normative-legal acts. There is disclosed legislative interpretation of self-education and gaps regarding the implementation of the self-education of officials, suggests ways to overcome the existing contradictions.

Key words: state officials, self-education, legal regulation, management.